

Урок з позакласного читання із зарубіжної літератури (7-8 клас).

Мельник Т.В., учитель
зарубіжної літератури,
учитель-методист, Дудчанське
ЗОСШП, Херсонська область

Тема. Кетрін Патерсон, повість «Прекрасна Гіллі Хопкінс»

Мета:

- познайомити учнів з біографією американської письменниці Кетрін Патерсон; проаналізувати особливості розкриття теми життя сучасних підлітків в повісті «Прекрасна Гіллі Хопкінс»; образи головних героїв; визначити проблематику та головні ідеї твору;
- розвивати навички роботи в групах, в парі, аналітичне мислення уміння критично обстоювати своє бачення ситуації та висловлювати власні переконання;
- прищеплювати гуманістичні риси: співпереживання, доброту, уміння прощати і творити добро.

Обладнання: фотографії Кетрін Патерсон, текст повісті «Прекрасна Гіллі Хопкінс», картки з цитатами, емблеми для учнів, слайдові презентація, кроссенс.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Формування компетентностей

- предметні: уміння розповідати про основні події та персонажів повісті Кетрін Патерсон «Прекрасна Гіллі Хопкінс», аналізувати та інтерпретувати твір, висловлювати власні судження щодо кола питань, які порушує автор, характеризувати художні образи;
- ключові: спілкування державною мовою, уміння висловлювати враження про художній твір зв'язною українською мовою;
- математична компетентність: уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; виокремлювати головну інформацію;

перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, таблиця, схема);

- уміння вчитися впродовж життя: уміння читати, використовуючи пошукове та вибіркоче читання;
- соціальна та громадянська компетентність: формувати вміння критично оцінювати суспільні вади; виховувати повагу до закону, правових норм, утвердження прав кожної особистості.

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

II. Мотивація навчальної діяльності

Слово вчителя

Шановні діти! Ми з вами вивчили багато творів зарубіжних авторів, написаних у різні епохи. У них порушують важливі для свого часу і «одвічні» проблеми, що турбують різні покоління. Мільйони людей намагаються знайти на сторінках книжок відповіді на запитання, які є край важливими. Сьогодні літературний твір має не тільки культурологічну цінність, але й є «енциклопедією життя», стає мудрим порадиником людини. Кращі твори зарубіжної літератури нині, завдяки інформаційним технологіям, є доступними для будь-кого. Отож, ми маємо можливість відкрити тексти багатьох творів, прочитати про те, що так хвилює нас.

2. Проведемо бліц-опитування «Які теми важливі для сучасних підлітків»

історичні теми;

фантастика;

життя і проблеми тих, кому від 11 до 16 років.

- Зелений колір, якому ви надали перевагу, - це тема, що розкрита у творах Кетрін Патерсон, американської письменниці, автора багатьох оповідей про життя сучасних підлітків.

III. Оголошення теми уроку та визначення разом з учнями мети уроку

Слово вчителя: ми будемо обговорювати повість Кетрін Патерсон «прекрасна Гіллі Хопкінс» адже у цьому творі автор порушує ті важливі теми, які так хвилюють вас.

IV. Робота над темою уроку

Слово вчителя. Кетрін Уолмендорф Патерсон – сучасна американська письменниця, удостоєна багатьох нагород і премій. Серед них премія Г.Андерсона (1998 р.), премія А.Ліндгрена (2006 р.), дві медалі Ньюбері – вищої американської нагороди в літературі. Вона є віце-президентом Національного альянсу з дитячої літератури і грамотності. Серед багатьох почесних титулів К.Патерсон слід зазначити, що вона пожиттєвий почесний член Міжнародної ради по книгах для молоді та є Національним послом Молодіжної літератури Америки.

1) Повідомлення про Кетрін Патерсон

Учень, який готував індивідуальне завдання, виступає з презентацією про життя і творчість Кетрін Патерсон (матеріали для слайдової презентації поміщені у електронному додатку №1).

2) Створення «Літературного портрету письменника»

1. Представник якої літератури
2. Народилась, живе
3. Життєві принципи
4. Написані твори
5. Проблематика творів
6. Оцінка творчого доробку
7. Популярність творів К.Патерсон

Слово вчителя. Для наступного етапу роботи пропоную розділитися на 3 групи за емблемами.

З народження нам дані ім'я, прізвище (належність до роду, сім'ї), а ще, мабуть, ми асоціюємо себе з якимось образом. Кожне слово має не тільки лексичне навантаження, але й символічне. Отож, групи утворюються за цими власними назвами.

Гра в групах: «Хто? Де? Чому?»

(Відтворення сюжету твору. Кожна група пропонує іншим придумані запитання за змістом повісті.)

Приклади запитань першої групи «Хто?»

1. **Хто** така Гіллі Хопкінс? (*Гіллі Хопкінс – дівчинка, від якої відмовилась у трирічному віці мати, і опікунська рада шукає її родину*).
2. **Хто** проживав у будинку Мейм Троттер та щоденно приходив на гостину? (*Хлопчик-сирота Уільям Ернест, старий афроамериканець Рендолф*)
3. **Хто** вперше в житті Гіллі почав щиро вболівати за долю дівчинки? (*Мейм Троттер та Уільям Єріх*)

Приклади запитань другої групи «Де?»

1. **Де** втретє Гіллі Хопкінс вимушена розпочинати «родинне» проживання? (*у сім'ї немолодої пані Мейм Троттер, людини скромної і ззовні непривабливої*)
2. **Де** вперше Гіллі Хопкінс переконалася, що робити неприємності іншим – безглуздо? (*у школі у випадку з Харріс*)
3. **Де** Гіллі взяла гроші для поїздки до рідної матері? (*вкрала*)

Приклади запитань першої групи «Чому?»

1. **Чому** Гіллі вже втретє влаштуували до прийомної родини? (*Усі від неї відмовляються, вважають її проблемною дитиною*)
2. **Чому** міс Троттер захищала Гіллі у поліції і сказала, що нікому її не віддасть? (*Доля дівчинки для неї небайдужа. Мейм Троттер полюбила її.*)
3. **Чому** омріяна зустріч з матір'ю викликала у Гіллі розчарування? (*омріяний образ матері не відповідав реальному*)

Творчо-практична робота «Образ Гіллі Хопкінс»

- На які етапи можна поділити життя одинадцятирічної Гіллі Хопкінс? Складемо *хронологічну вісь*.

Слово вчителя. у житті головної героїні еволюція починається з моменту, коли вона, трирічна, залишилась покинута матір'ю. Хто ж впливав на формування характеру Гіллі?

Гра «Упізнай героя, визнач його риси характеру та розмісти на певному етапі житті Гіллі»

Заповнення таблиці «Хронологічна вісь». Учні «поселяють» персонажів твору у життя Гіллі та вказують, носіями яких рис вони є.

Завдання: за цитатною характеристикою впізнай героя.

- Але мені вже 11, і пам'ятайте: постіль у мене завжди суха... Я не просто хороша. Я – прекрасна. Про мене знає вся округа. Ніхто не хоче справу мати зі мною ... (Гіллі, самовпевнена, озлоблена)
- блискуча, холодна, бездушна, до відрази справедлива, а в душі у неї все відшліфовано одне до одного і заховано від поглядів... (вчителька міс Харрі, досвідчена, чесна, уміє володіти собою, справедлива)
- жінка не вище Нонні... волосся довге, тьмяне, недоглянуте як у Агнес Стоунс... Пов'яла квітка... (Кортні Хопкінс, мати Гіллі, безкультурна, не дбає про себе навіть, занехаяна)
- він знав наперед кожне слово; обережно підказував, коли вона спинялась на важкому слові; і півуче, виразно вимовляв разом з нею свої улюблені рядки... (містер Рендолф, закоханий в поезію, віруючий, освічений)
- ... але свою злість, - продовжувала вона, - ми виражаємо по-різному. Мене все життя вчили не піддаватись їй, і я так чиню. Тому я заздрю тобі. Твоя злість на поверхні і ти можеш подивитись їй прямо у вічі (вчителька хімії міс Харрі, зразок для інших в умінні обирати правильні рішення)
- Маленька, невинна ... довге руде волосся сальними пасмами спускалось по її спині??? і не зразу помітила Гіллі, які у неї брудні нігті... (Агнес Стоунс, покинута, занедбана, без батьків)
- Не можна змиритись з тим, що вона відстає від інших з усіх предметів ... (Гіллі, самокритична і цілеспрямована, почуття гордості)
- Вона відкрила рот, як голодне пташеня, але не вимовила ні звуку. Слухняна пташка. Гіллі поплескала її по кістлявій, вкритій ластовинням руці і швидко зайшла в дім, залишивши за хвірткою

пташеня з відкритим дзьобиком (*Агнес, легко йде під вплив, схильна до хибних кроків*)

- ... він ніяково спинився перед парканом, але здолав цю перепону... ніколи в житті він не перелазив через тин, йому легше було дійти до хвіртки і обійти ззовні, але він обрав прямий шлях, хоч і тяжчий, до свого літачка. (*Уільям Ернест, психічно травмований з дитинства, нерішучий, зляканий, усіх боїться*)
- відмовились від п'ятирічного хлопчика, хворого на енурез, (*опікуни Ньюмени – друга прийомна родина. Любили порядок і чистоту більше, ніж дітей*)
- він кинувся до неї через всю кімнату і став бити кулачками по її колінах, - Йдемо додому, Гіллі, будь ласка, йдемо додому! Будь ласка! (*Уільям Ернест, чуйний, полюбив Гіллі, яку спочатку боявся*)
- невисока повненька жінка, і з-під чорної шляпки виднілось сиве волосся... допитливо вдивлялась в її обличчя. Гіллі не зрозуміла налякана гостя чи голодна. (*бабуся Нонні, самотня, добра, чуйна, страждає, прагне до онуки*)
- ... переїхали на проживання у Флориду (*Діксони – перша прийомна родина*)
- Ні, по швидше їй позбавитись (лишитись) їх – цих поганих, нищих людей... (*Гіллі, не любить, ненавидить усіх*)
- ... терміново лягла у лікарню з психічними розладами (*місіс Річмонд Діксон*)
- Я приїду на Різдво, подивлюсь на дитину. Обличчя її стало жорстким, між бровами прорізались зморшки. Приїхала тому, що Нонні заплатила їй. (*Кортні Хопкінс, мати Гіллі, безвідповідальна, жорстока, не любить нікого, егоїстична, бездушна*)
- Двері відчинив який дивний чорний чоловічок з білими очима (*містер Рендолф, афроамериканець, сліпий, безпомічний*)

- Троттер ... я люблю тебе... вона почепила телефонну трубку, висякалась, втерла обличчя... вона вже опанувала себе. (*Гіллі, впевнена, любляча і любима, сильна, готова прийти на допомогу іншим*)

Зразок заповненої таблиці «Вплив героїв на формування характеру Гіллі Хопкінс»

Відкритий фінал	
<p>Життя у Нонні. Зустріч з матір'ю.</p> <p><i>Гіллі стала впевненою, люблячою і любимою, сильною, готовою прийти на допомогу іншим</i></p>	<p>- бабуся Нонні, самотня, добра, чуйна, страждає, прагне до онуки;</p> <p>- Кортні Хопкінс, мати Гіллі, безкультурна, не дбає про себе навіть, занехаяна</p>
<p>Родина Мейм Троттер</p> <p><i>Гіллі стала впевненою, люблячою і любимою, сильною, готовою прийти на допомогу іншим</i></p>	<p>- Уільям Ернест, хлопчик психічно травмований з дитинства, нерішучий, зляканий, усіх боїться;</p> <p>- чуйний, полюбив Гіллі, яку спочатку боявся;</p> <p>- містер Рендолф, афроамериканець, сліпий, безпомічний; закоханий в поезію, віруючий, освічений, добрий</p> <p>- вчителька міс Харрі, досвідчена, чесна, уміє володіти собою, справедлива; зразок для інших в умінні обирати правильні рішення;</p> <p>- Агнес Стоунс, покинута, занедбана, без батьків</p>
Друга прийомна сім'я	- опікуни Ньюмени – друга

<i>Гіллі, самовпевнена, озлоблена</i>	<i>прийомна родина. Любили порядок і чистоту більше, ніж дітей; - відмовились від п'ятирічного хлопчика, хворого на енурез</i>
<i>Перша прийомна сім'я Гіллі, самовпевнена, озлоблена</i>	<i>Діксони – перша прийомна родина; - місіс Річмонд Діксон терміново лягла у лікарню з психічними розладами</i>
<i>3 роки Маленька самотня дівчинка, безпомічна</i>	<i>Кортні Хопкінс – мати Гіллі, егоїстична, відмовилась від дитини</i>
<i>Народження</i>	

Слово вчителя. На формування рис характеру людини, її світобачення, переконання, розуміння пріоритетних цінностей впливає середовище, яке її оточує. Ті, хто поряд, є взірцем взаємовідносин, поведінки.

Образ Гіллі Хопкінс у процесі тих змін, які відбуваються у житті дівчинки.

Бесіда:

1. Якою ми бачимо Гіллі на початку твору? Чому вона така?
2. Про що мріяла дівчинка? Чи здійсненою була її мрія?
3. Які правила життя засвоїла Гіллі?
4. Що здивувало Гіллі у родині Троттер?
5. Які наміри мала дівчинка стосовно перебування у родині Троттера та в школі?
6. Чим характеризуються взаємовідносини Гіллі з учнями, вчителькою? Для чого їй треба була Агнес?

7. Як ви оцінюєте випадки крадіжок, які вчинила Гіллі Хопкінс? Що керувало Гіллі? Як би вчинили ви?
8. Під впливом яких обставин Гіллі по-іншому почала сприймати все, що відбувається в її житті?
9. Чому Гіллі не бажала кидати Троттер і їхати до рідної бабусі?

Вправа «Закінчи речення» (усно)

- Гіллі уявляла матір ... (*гарною, турботливою, люблячою*), а побачила ... (*байдужою, занедбаною, егоїстичною*).
- У сім'ї Троттер Гіллі навчилася ... (*співчувати, переживати, любити, турбуватись, читати*).
- Остаточно Гіллі вирішила залишитись жити з рідною бабусею тому, що ... (*вона відчула, що Нонні самотня, нікому не потрібна і їй необхідна допомога і підтримка*).
- Виною життєвих труднощів Гіллі є ... (*безвідповідальність матері, байдужість дорослих*).

Слово вчителя

Характер Гіллі розкритий у процесі еволюції: від егоїстичної, агресивної натури до чуйної, милосердної душі, яка здатна прийти на допомогу слабким, самотнім. Такою спостерігаємо головну героїню.

Символічне значення має назва твору.

1. На честь кого було названо дівчину Габріель? (*на честь героя твору Толкіна*)
2. Одинадцятирічна Гіллі у мріях бачила себе ... (*королевою, яку люблять усі*)
3. У чому виявилась справжня краса і сила дівчинки (*в уміння змінити себе, стати доброю, чуйною, прекрасною*).

У заголовку повісті втілена основна думка твору «У чому полягає справжня краса людини полягає?» (*у духовності, доброти, умінні співчувати, підтримувати інших*).

Визначення проблематики твору

Бесіда.

- Які проблеми порушує Кетрін Патерсон у повісті?
  - *проблеми сирітства,*
  - *проблеми становлення особистості у підлітковому віці,*
  - *проблеми взаємовідносини батьків і дітей,*
  - *проблеми моральний вибір людини,*
  - *проблеми християнські цінності,*
  - *проблеми відповідальність батьків за своїх дітей,*
  - *проблеми уміння критично мислити, оцінювати свої вчинки.*

Визначення основних ідей повісті за допомогою вправи «Кроссенс»

1-2-3	Троттер - расова рівність – Біблія – ідея моральності, дотримання християнських цінностей
1-4-7	Від егоїзму і жорстокості дорослих страждають діти
7-8-9	Знецінення ролі сім'ї
3-6-9	Родинні відносини будуються на християнських цінностях, взаємопідтримці, співчутті, співпереживаннях
1-5-9	Увага і любов до дітей у сім'ї – запорука дитячого успіху
7-5-3	Батьки, які відмовляються від дітей, нехтують біблійськими заповідями. Вони чинять гріх ...
4-5-6	Кожен з нас не повинен бути байдужим до проблем інших,

	загальна підтримки необхідна самотнім, щоб вони стали «королями» та «королевами» життя
2-5-8	Національна рівність і повага до людей різного віку та національності

Слово вчителя. Чи є актуальним твір К.Патерсон про життя американських підлітків у нас, в Україні і чому?

Слово учня (статистична довідка).

- Статистика свідчить, що в Україні у XXI столітті набуло поширення соціальне сирітство. Тобто, коли при живих батьках дитина стає сиротою. Дорослі або відмовляються від дітей при народженні, або у пізнішому віці, чи не виконують свої батьківські обов'язки.
- Щороку 9 тисяч дітей залишаються без батьків.
- 75 тисяч перебувають під опікою, зараз налічується у 4,5 тисячі прийомних сімей.

Як складається доля кожної покинутої дитини? Хіба може сиротинець замінити родинне тепло? Це буде залежати від дорослих, які поруч, від шкільного середовища, від друзів. і від нас теж.

Тема долі покинутої дівчинки Гіллі наразі актуальна для всіх країнах. Тому книги Кетрін Патерсон популярні у наш час.

Слово вчителя. За сюжетом твору написано кіносценарій та у 2016 році знято фільм «The Great Gilly Hopkins» (США), режисер - Стівен Херек. Головні ролі виконали актори Софі Нелленс, Кеті Бейтс, Глін Клоуз, Октавія Спенсер та інші. Популярність екранізації надзвичайна.

IV. Підведення підсумків уроку

1. Мікрофон

- Продовжіть речення. Сьогодні на уроці ...
  - я дізнався ...
  - мене вразило ...
  - я зрозумів, що ...

V. Рефлексія

Слово вчителя. У кінці твору Гіллі Хопкінс вирішила залишитись з бабусею Нонні, щоб бути для неї підтримкою, опорою... Автор залишає

відкритим фінал, щоб кожен з читачів міг домислити завершення історії героїв повісті. Пропонуємо вам стати співавтором цієї цікавої оповіді.

Вправа «Створи свою історію»

1 варіант: Якби ви були поруч з героєм твору ...

2 варіант: Розповім вам про майбутнє... *(одного з героїв твору)*

VI. Домашнє завдання

1. Літературний паспорт твору
2. Асоціативне гроно «Порадник тому, хто самотній»
3. Лист-застереження дорослим від дітей